

Predmet C-769/23

Zahtjev za prethodnu odluku

Datum podnošenja:

13. prosinca 2023.

Sud koji je uputio zahtjev:

Consiglio di Stato (Italija)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

5. prosinca 2023.

Žalitelj:

Mara soc. coop. arl

Druge stranke u žalbenom postupku:

Ministero della Difesa

Gruppo Samir Global Service Srl

[omissis]

TALIJANSKA REPUBLIKA

Consiglio di Stato (Državno vijeće, Italija)

u sudskom postupku (peto vijeće)

donosi sljedeće

RJEŠENJE

povodom žalbe [omissis] koju je podnijela

Mara soc. coop. r.l. [omissis];

protiv

Ministero della Difesa (Ministarstvo obrane, Italija) [omissis] Gruppo Samir Global Service s.r.l. [omissis];

radi preinake

[*omissis*] presude Tribunalea Amministrativo Regionale per il Lazio – Roma (Okružni upravni sud za Lacij u Rimu, Italija), prvo vijeće, br. 6259/2023, donesene između stranaka;

[*omissis*] [*standardne formulacije*]

I. ČINJENICE

1. – Izjavom o namjeri sklapanja ugovora od 14. srpnja 2022., na koju se odnosi prethodna informacijska obavijest o Dodatku *Službenom listu Europske unije* 2021/S 253-672319 od 29. prosinca 2021., Ministarstvo obrane pokrenulo je otvoreni postupak u okviru Unije u skladu s člankom 60. Decreta legislativo 18 aprile 2016, n. 50 (Codice dei contratti pubblici) (Zakonodavna uredba br. 50 od 18. travnja 2016. (Zakonik o ugovorima o javnoj nabavi)) (koji je tada bio na snazi) za ugovor o javnoj nabavi usluge povremene i hitne radne snage povezane i nepovezane s prijevozom za središnje i periferne potrebe samog Ministarstva, 2023. (nadmetanje br. 3144713), koji se može produljiti za još tri godine, a koji je bio podijeljen u devet grupa.

Predmet ovog postupka jest postupak povezan s grupom br. 6 (CIG 9351659124 – oznaka NUTS ITH41) koja se odnosi na „*Zrakoplovstvo oružanih snaga za područje sjevera*” u iznosu od 532 786,89 eura (ukupan iznos procijenjen na temelju nadmetanja: 5 200 565,31 euro bez PDV-a i/ili drugih zakonskih poreza i doprinosa). Za potrebe pragova Zajednice i stoga u skladu s člankom 35. Zakonodavne uredbe br. 50 iz 2016. kao vrijednost grupe, koja uključuje iznose za eventualna produljenja, u dokumentaciji za nadmetanje naveden je iznos od ukupno 3 463 114,72 eura bez PDV-a (a kao ukupna vrijednost ugovora, također za potrebe pragova Zajednice, naveden je iznos od 33 803 674,52 eura bez PDV-a).

Pravilima postupka javne nabave kao kriterij za dodjelu predviđen je kriterij najniže cijene u skladu s člankom 95. stavkom 4. točkom (b) Zakonodavne uredbe br. 50 iz 2016., s obzirom na to da je riječ o usluzi sa standardiziranim obilježjima. Sniženje se moglo ponuditi samo na proviziju na osnovnu vrijednost nabave te se u tom pogledu člankom 17. drugim stavkom dokumentacije za nadmetanje pojašnjavalo sljedeće: „*uzimajući u obzir to da se zatraženi postotak sniženja može primijeniti samo na proviziju, troškovi radne snage ostaju isti jer se plaće radnika isplaćuju na temelju kolektivnog ugovora za određenu kategoriju. Stoga se ne dovode u pitanje ciljevi iz članka 50. Zakonodavne uredbe br. 50/2016 kojima se u biti nastoje očuvati razine zaposlenosti i zaštititi radnike na temelju primjene nacionalnih kolektivnih ugovora o radu*”.

Ugovor za grupu br. 6 dodijeljen je društvu Mara s.c.r.l., žalitelju u ovom postupku, koje je ponudilo sniženje od 100 %. I drugi natjecatelj, Gruppo SAMIR Global Service s.r.l., ponudio je sniženje od 100 %, a isto to ponudio je još jedan

natjecatelj. Međutim, ugovor je dodijeljen društvu Mara s.c.r.l., koje je odabrano izvlačenjem [*omissis*]

II. PRVOSTUPANJSKI POSTUPAK

2. – Gruppo SAMIR Global Service s.r.l. pobijao je stoga odluku o dodjeli ugovora donesenu u korist konkurenta [*omissis*] pred Tribunaleom Amministrativo Regionale per il Lazio – Roma (Okružni upravni sud za Lacij u Rimu). [*drugi pobijani dokumenti koji nisu relevantni za prethodno pitanje*] Žalitelj je istaknuo prigovore protiv ponude koju je podnio uspješni ponuditelj i, podredno, prigovore koji su usmjereni na poništenje cijelog postupka javne nabave.

[*omissis*]. [*postupak pred nacionalnim sudom*]

3. – Presudom br. 6259 od 11. travnja 2023., protiv koje je podnesena žalba, Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio – Roma (Okružni upravni sud za Lacij u Rimu), vijeće I-bis, prihvatio je glavnu tužbu društva Gruppo SAMIR Global Service s.r.l., u dijelu koji se odnosi na interes na koji se to društvo pozvalo te je, slijedom toga, poništio obavijest o nadmetanju samo u pogledu grupe br. 6 [*omissis*]. [*postupak pred nacionalnim sudom*]

III. ŽALBENI POSTUPAK

4. – Žalbom o kojoj se odlučuje u ovom postupku društvo Mara s.c.r.l. zahtijevalo je preinaku prvostupanjske presude [*omissis*]. Žalbu je temeljilo na dvama žalbenim razlozima. Gruppo SAMIR Global Service s.r.l. podnio je protužalbu.

Konkretno, prvim žalbenim razlogom glavni žalitelj istaknuo je povredu članka 95. stavka 3. točke (a) Zakonodavne uredbe br. 50 iz 2016., pri čemu je tvrdio da pravilo koje se navodi u toj odredbi, i kojim se ne dopušta odabir kriterija najniže cijene za javnu nabavu koju obilježava visok radni intenzitet, ne vrijedi za ugovore koji, kao što je ugovor u ovom slučaju, imaju i standardizirana obilježja. Prema žaliteljevu mišljenju, drukčije tumačenje te odredbe protivi se pravu Unije i, konkretno, članku 67. Direktive 2014/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o javnoj nabavi i o stavljanju izvan snage Direktive 2004/18/EZ (Tekst značajan za EGP). Žalitelj napominje da se navedenim pravnom pravilom Unije nastoji postići cilj poticanja najbolje kvalitete usluga (što je, uostalom, u skladu s Rezolucijom od 25. listopada 2011. o modernizaciji javne nabave br. 2011/2048(INI), koja je prethodila donošenju Direktive iz 2014.) i utvrđuje da prednost ima kriterij ekonomski najpovoljnije ponude; međutim, iako se u tim okolnostima nacionalnom odredbom povređuje načelo proporcionalnosti jer se prekoračuje ono što je nužno za ostvarivanje ciljeva navedenih u Direktivi, kriterij najniže cijene može se dopustiti u slučaju visoko standardizirane robe ili usluga jer u tom slučaju ne postoji stvarna potreba prikupljanja različitih tehničkih

ponuda. Stoga je žalitelj zatražio da ovaj sud uputi odgovarajuće prethodno pitanje Sudu Europske unije.

5. – [omissis] [postupak pred nacionalnim sudom]

IV. UTVRĐIVANJE SPORNOG SLUČAJA I PRIMJENJIVI PROPISI

6. – Sporno pitanje koje nije riješeno nakon što je donesena djelomična odluka u ovom žalbenom postupku odnosi se na potrebu provedbe postupka javne nabave (u ovom slučaju, za dodjelu usluge koja se odnosi na poslove radne snage povezane s prijevozom stvari) koju obilježava visok radni intenzitet, ali koja istodobno ima standardizirana obilježja, u skladu s kriterijem za dodjelu na temelju ekonomski najpovoljnije ponude ili zadržava li javni naručitelj, umjesto toga, marginu prosudbe u pogledu mogućeg odabira kriterija najniže cijene.

Relevantnim nacionalnim odredbama predviđa se sljedeće:

– člankom 95. stavkom 3. točkom (a) Zakonodavne uredbe br. 50 iz 2016. (koja se *ratione temporis* primjenjuje na javnu nabavu o kojoj je riječ) određuje se sljedeće: „Na temelju kriterija ekonomski najpovoljnije ponude, koja je utvrđena na temelju najboljeg omjera između kvalitete i cijene, dodjeljuju se isključivo:

(a) ugovori koji se odnose na socijalne usluge i ugostiteljske usluge u bolnicama te zdravstvene i obrazovne usluge, kao i na usluge koje obilježava visok radni intenzitet, kako su određene u članku 50. stavku 1., ne dovodeći u pitanje dodjele u skladu s člankom 36. stavkom 2. točkom (a);

(b) ugovori koji se odnose na dodjelu inženjerskih i arhitektonskih usluga te drugih tehničkih i intelektualnih usluga, u iznosu koji je jednak ili viši od 40 000 eura;

(b.bis) ugovori za usluge i robu visokotehnološkog profila ili inovativnih obilježja u iznosu koji je jednak ili viši od 40 000 eura”;

– pravnim pravilima koja se navode u točki (a) utvrđuje se pak da (članak 50. stavak 1.): „Za dodjele ugovora o koncesiji i ugovora o javnoj nabavi radova i usluga koji nisu intelektualni rad ili usluge, što osobito uključuje one koji se odnose na ugovore koje obilježava visok radni intenzitet, u obavijesti o nadmetanju i pozive na dostavu ponuda, u skladu s načelima Europske unije, unose se posebne socijalne klauzule čiji je cilj promicanje stabilnosti radnih mjesta zaposlenog osoblja, pri čemu se predviđa da uspješni ponuditelj primjenjuje sektorske kolektivne ugovore iz članka 51. Decreta legislativo 15 giugno 2015, n. 81 (Zakonodavna uredba br. 81 od 15. lipnja 2015.). Usluge koje obilježava visok radni intenzitet odnose se na usluge kod kojih trošak radne snage iznosi najmanje 50 % ukupnog iznosa ugovora”; [omissis] [tekst članka 36. stavka 2. točke (a) koji nije relevantan u ovom sporu];

– člankom 95. stavkom 4. točkom (b) navedene Zakonodavne uredbe br. 50 iz 2016. utvrđuje se sljedeće:

„Kriterij najniže cijene može se upotrijebiti: [...] (b) za usluge i robu sa standardiziranim obilježjima ili za one čiji su uvjeti definirani tržištem, osim usluga koje obilježava visok radni intenzitet iz stavka 3. točke (a)“.

Ta posljednja iznimka uvedena je u tekst zakona člankom 1. stavkom 20. točkom (t) podtočkom (3.) Decreta-legge 18 aprile 2019, n. 32 (Disposizioni urgenti per il rilancio del settore dei contratti pubblici, per l’accelerazione degli interventi infrastrutturali, di rigenerazione urbana e di ricostruzione a seguito di eventi sismici) (Uredba sa zakonskom snagom br. 32 od 18. travnja 2019. o hitnim odredbama za oživljavanje područja ugovora o javnoj nabavi, ubrzanje infrastrukturnih intervencija, urbanu obnovu i rekonstrukciju nakon potresa), koji je uz izmjene pretvoren u zakon Leggeom 14 giugno 2019, n. 55 (Zakon br. 55 od 14. lipnja 2019.).

Međutim, taj zakon ne sadržava definiciju usluga (ili robe) koja ima „standardizirana obilježja”, ali može se smatrati da se njime htjelo uputiti, barem kad je riječ o uslugama, na poslove koje obilježava velika repetitivnost i koji nemaju individualizirane elemente (primjerice, elemente tehnološkog ili inovativnog značaja) i u pogledu kojih se teško može zamisliti da natjecatelj pruža doprinos kojim može promijeniti očekivani standardizirani posao, zbog čega se, radi ekonomičnosti i brzine postupka, dopušta upotreba kriterija najniže cijene jer ne postoji poseban razlog za to da se primijeni kriterij na temelju nadmetanja u pogledu bolje tehničke kvalitete.

7. – Iz navedenog nacionalnog pravnog okvira stoga proizlazi da za usluge ili robu koja ima standardizirana obilježja javni naručitelj ima mogućnost („može”) predvidjeti kriterij najniže cijene (članak 95. stavak 4. točka (b) Zakonodavne uredbe br. 50 iz 2016.), ali to vrijedi samo uz izričitu iznimku „*usluga koje obilježava visok radni intenzitet*” za koje trošak radne snage iznosi najmanje polovicu ukupnog iznosa ugovora (kao što je to u slučaju na koji se odnosi ovaj postupak). U potonjem slučaju točkom (a) tog članka 95. stavka 3. isključivo se propisuje kriterij ekonomski najpovoljnije ponude.

Opća sjednica ovog Consiglio di Stato (Državno vijeće), koji je u skladu s nacionalnim pravom nadležan za odlučivanje u sudskim sporovima u području primjene pravnih pravila i za utvrđivanje odgovarajućih načela prava [*omissis*], u kontekstu spora koji se, kao u ovom slučaju, odnosi na javnu nabavu sa standardiziranim obilježjima, ali koju istodobno obilježava visok radni intenzitet, treba ispitati odnos između odredbe članka 95. stavka 3. Zakonodavne uredbe br. 50 iz 2016., kojim se za usluge koje obilježava visok radni intenzitet propisuje kriterij ekonomski najpovoljnije ponude, i odredbe stavka 4. tog članka, kojom se dopušta upotreba kriterija najniže cijene za usluge i robu sa standardiziranim obilježjima. To je vrijedilo i prije nego što je zakonodavac 2019. izmijenio tekst

navedenog stavka 4. točke (b) dodavanjem iznimke koja se odnosi na usluge koje obilježava visok radni intenzitet.

Opća sjednica istaknula je u tom pogledu da je svrha propisivanja kriterija ekonomski najpovoljnije ponude za dodjele usluga koje obilježava visok radni intenzitet postizanje ciljeva zaštite rada koji su, u skladu s Ustavom i pravom Unije, prevladavajući ciljevi. Istodobno je upozorila na to da se navedene ciljeve ne može žrtvovati u korist tehničkih potreba i diskrecijskih odluka javnog naručitelja. Prilikom rješavanja očitog nesuglasja između stavaka 3. i 4. članka 95. stoga je utvrđeno sljedeće načelo prava: „ugovori o uslugama koje obilježava visok radni intenzitet u smislu članka 50. stavka 1. i članka 95. stavka 3. točke (a) Zakonika o ugovorima o javnoj nabavi u svakom slučaju dodjeljuju se na temelju kriterija najboljeg omjera između kvalitete i cijene, čak i kad imaju i standardizirana obilježja u smislu stavka 4. točke (b) tog zakonika” (presuda br. 8 od 21. svibnja 2019.).

8. – Na temelju tog načela, kao što je to dodatno potvrđeno u naknadnoj sudskoj praksi prvostupanijskih upravnih sudova, Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio – Roma (Okružni upravni sud za Lacij u Rimu) stoga je u okviru ovog spora smatrao da se u javnoj nabavi o kojoj je riječ, upravo zbog toga što je ona javna nabava koju obilježava visok radni intenzitet, iako sa standardiziranim obilježjima, nužno trebao predvidjeti kriterij za dodjelu na temelju ekonomski najpovoljnije ponude. Slijedom toga, Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio – Roma (Okružni upravni sud za Lacij u Rimu) smatrao je da je nezakonita odredba *lex specialis* kojom se kao kriterij za dodjelu predviđao kriterij najniže cijene te je posljedično poništio cijeli postupak javne nabave.

Konkretno, s jedne strane, cilj postupka javne nabave o kojem je riječ jest, naime, dodjela usluga „privremene radne snage” za koje nije sporno da imaju standardizirana obilježja, a koje se sastoje od običnih „radnji utovara i istovara, sastavljanja i rastavljanja paketa s robom, slaganja materijala koji pristiže ili koji se šalje na hrpe i raspoređivanja s hrpe, premještanja materijala i sveg ostalog što se smatra uobičajenim poslom za potrebe skladišta, tvornica, institucija, vojnih plovila i/ili zračnih luka te vojnih institucija” (vidjeti članak 17., str. 33., dokumentacije za nadmetanje) i koje treba obaviti u korist Ministarstva obrane. S druge strane, također je nesporno da taj postupak javne nabave obilježava visok radni intenzitet, koji se odnosi na radnu snagu potrebnu za opisane radnje utovara, istovara i prijevoza stvari, a okolnost da u ovom slučaju trošak radne snage iznosi najmanje 50 % ukupnog iznosa ugovora u skladu s definicijom iz članka 50. stavka 1. druge rečenice Zakonodavne uredbe br. 50 iz 2016. činjenica je koja nije sporna između stranaka i koja nije bila predmet osporavanja.

9. – Žalitelj dovodi u pitanje zaključke Tribunalea Amministrativo Regionale per il Lazio – Roma (Okružni upravni sud za Lacij u Rimu), pri čemu tvrdi da u pogledu predviđenih radnji, koje su samo fizičke radnje i radnje premještanja paketa s robom i koje su zbog svoje prirode repetitivne i standardizirane, ne može postojati nikakva stvarna potreba da se provede prikupljanje različitih tehničkih

ponuda jer se time bespotrebno otežava provedba postupka javne nabave i povređuje ustavno načelo pravilnog funkcioniranja javne uprave.

Osim toga, kao što to ističe žalitelj, sniženje u okviru ponude u ovom slučaju nije se moglo odnositi na ukupnu osnovnu cijenu troškova radne snage, nego, umjesto toga, isključivo na proviziju koja se pak obračunava već bez troškova radne snage. Člankom 17. posljednjim stavkom dokumentacije za nadmetanje doista se predviđalo sljedeće: *„Naime, iako se predviđala dodjela na temelju najniže cijene, uzimajući u obzir to da se zatraženi postotak sniženja može primijeniti samo na proviziju, troškovi radne snage ostaju isti jer se plaće radnika isplaćuju na temelju kolektivnog ugovora za određenu kategoriju. Stoga se ne dovode u pitanje ciljevi iz članka 50. Zakonodavne uredbe br. 50/2016 kojima se u biti nastoje očuvati razine zaposlenosti i zaštititi radnike na temelju primjene nacionalnih kolektivnih ugovora o radu”*.

Stoga se sniženje moglo odnositi samo na potencijalnu dobit poduzetnika, dok troškovi radne snage ostaju isti, čime se pak ne dira u jamstva povezana s potrebnom zaštitom radnika zaposlenih u okviru javne nabave. Žalitelj napominje da se time osigurava zaštita i za potrebe javnog naručitelja i za ekonomske uvjete i uvjete sigurnosti rada.

9.1. – Žalitelj se u pogledu prava Unije poziva na odredbu članka 67. stavka 2. posljednjeg odjeljka Direktive 2014/24/EU, u skladu s kojim *„[d]ržave članice mogu odrediti da javni naručitelji ne smiju koristiti samo cijenu ili samo trošak kao jedini kriterij za dodjelu ili mogu ograničiti njihovu primjenu na određene kategorije javnih naručitelja ili određene vrste ugovora”*. Tu odredbu treba tumačiti u skladu s načelom proporcionalnosti, koje je opće načelo prava Unije i prema kojem pravna pravila koja su države članice utvrdile u okviru provedbe odredbi Direktive 2014/24/EU ne smiju prekoračiti ono što je nužno za ostvarenje ciljeva koji se nastoje postići tom direktivom.

Osim toga, relevantan je cilj poticanja bolje kvalitete usluga s obzirom na ono što se navodi u *uvodnoj izjavi 92.* navedene direktive, u skladu s kojom bi *„[j]avne naručitelje trebalo [...] poticati da odaberu kriterije za dodjelu putem kojih će osigurati visokokvalitetne radove, robu ili usluge koje su najbolje prilagođene njihovim potrebama”*. Kad je riječ o provedivosti kriterija najniže cijene, iako s obzirom na prednost koja se daje kriteriju ekonomski najpovoljnije ponude, žalitelj se poziva i na Rezoluciju od 25. listopada 2011. o modernizaciji javne nabave br. 2011/2048(INI)), koja je prethodila donošenju Direktive iz 2014. kojom je Europski parlament, iako je smatrao da *„kriterij najniže cijene više ne smije biti odlučujući kriterij za dodjelu ugovora te da ga općenito treba zamijeniti kriterijem ekonomski najpovoljnije ponude s obzirom na financijske, socijalne i okolišne koristi, pri čemu se uzima u obzir trošak cijelog životnog vijeka robe, usluga ili radova o kojima je riječ”*, ipak naglasio *„da se takvim rješenjem ne isključuje kriterij najniže cijene kao odlučujući kriterij u slučaju visoko standardizirane robe ili usluga”*.

Stoga je talijanski zakonodavac iskoristio mogućnost predviđenu člankom 67. Direktive 2014/24/EU na način da je utvrdio zabranu upotrebe kriterija najniže cijene za posebnu vrstu usluga koje obilježava visok radni intenzitet (članak 95. stavak 4. točka (b) Zakonodavne uredbe br. 50 iz 2016.), ali je to utvrdio i u slučaju u kojem javna nabava istodobno ima standardizirana obilježja, odnosno u slučaju u kojem nisu relevantni kvalitativni aspekti usluga. Kad bi se u potonjem slučaju propisao kriterij najboljeg omjera između kvalitete i cijene, time bi se očito prekoračilo ono što je nužno za ostvarenje navedenih ciljeva koji se nastoje postići Direktivom te bi se to, stoga, protivilo načelu proporcionalnosti.

10. – Ovaj sud smatra da prethodno pitanje, na način na koji ga je postavio žalitelj, treba ispitati Sud Europske unije, tim više što je ovaj sud sud koji odlučuje u posljednjem stupnju u smislu članka 267. UFEU-a.

Valja ponoviti da između stranaka nije sporna priroda javne nabave o kojoj je riječ i koja se odnosi na uslugu koju obilježava visok radni intenzitet i koja istodobno ima standardizirana obilježja (povezana s poslovima koji se zahtijevaju od radne snage i koje karakterizira repetitivnost poslova), tako da žaliteljev prigovor koji se odnosi na povredu načela proporcionalnosti postaje osobito značajan s obzirom na odredbe pravila postupka javne nabave kojima se, u ovom slučaju, kao kriterij za dodjelu predviđao kriterij najvećeg sniženja koje se obračunava isključivo na proviziju, ne dovodeći u pitanje troškove radne snage.

Tomu treba dodati da su poštovanje ekonomskih uvjeta i uvjeta sigurnosti rada u ovom slučaju već utvrdili i javni naručitelj u okviru podpostupka provjere nepravilnosti ponuda i nacionalni sud koji je odbio razloge koje je žalitelj istaknuo u prvostupanjskom postupku i kojima je dovedena u pitanje zakonitost ponude uspješnog ponuditelja upravo s obzirom na povredu minimalne plaće.

Doslovna primjena nacionalnih pravnih pravila kojima je (zbog onog što se dopušta člankom 67. Direktive 2014/24/EU) uvedena zabrana kriterija najvećeg sniženja za slučajeve koji su isti kao onaj o kojem je riječ trebala bi stoga dovesti do poništenja postupka javne nabave zato što se nije propisao kriterij ekonomski najpovoljnije ponude, kojem se nesporno daje prednost u izvorima prava Unije na koje se poziva žalitelj.

Tipične koristi povezane sa zaštitom radnika koje obično proizlaze iz primjene takvog kriterija za dodjelu u ovom su slučaju jednako postignute unatoč tomu što se pravilima postupka javne nabave predviđa drukčiji kriterij najvećeg sniženja na način na koji se on primjenjuje u skladu s navedenim uvjetima, što je predviđanje koje je sporno. Sniženje koje se primjenjuje samo na proviziju, ne dovodeći u pitanje troškove radne snage, osobito s obzirom na utvrđenje u okviru upravnog i sudskog postupka da nije počinjena nijedna povreda zaštita koje trebaju pratiti rad, dovodi dakle do toga da se obveza predviđanja kriterija za dodjelu na temelju najboljeg omjera između kvalitete i cijene smatra neproporcionalnom, pri čemu se ne uzimaju u obzir mogući aspekti tehničkog poboljšanja koji bi prvenstveno mogli obilježavati ponude koje se odnose na standardizirane poslove.

Iz toga slijedi da prednost koja se pravom Unije daje kriteriju ekonomski najpovoljnije ponude u ovom slučaju nije u skladu s razlozima koji bi trebali podupirati taj kriterij te se stoga čini da je propisivanje tog kriterija mjera koja je očito pretjerana, neproporcionalna i neopravdana.

V. – PRETHODNO PITANJE UPUĆENO SUDU

11. – S obzirom na navedeno, imajući u vidu da je u svrhu donošenja odluke o posljednjem preostalom prigovoru koji je istaknut u ovom sporu relevantno pitanje usklađenosti navedenog nacionalnog propisa s navedenim odredbama prava Europske unije, ovaj sud traži od Suda Europske unije da odluči o sljedećem prethodnom pitanju:

„protivi li se načelima slobode poslovnog nastana i slobodnog pružanja usluga iz članka 49. i 56. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) te načelu [Europske unije] o proporcionalnosti i članku 67. stavku 2. Direktive 2014/24/EU primjena nacionalnih pravila u području javne nabave, poput onih talijanskih sadržanih u članku 95. stavku 3. točki (a) i članku 95. stavku 4. točki (b) Zakonodavne uredbe br. 50 od 18. travnja 2016. te njezinu članku 50. stavku 1. i poput onih koji proizlaze iz načela prava koje je utvrdila opća sjednica Consiglia di Stato (Državno vijeće) u presudi br. 8 od 21. svibnja 2019., prema kojem se, u slučaju javne nabave koja se odnosi na usluge sa standardiziranim obilježjima i koju istodobno obilježava visok radni intenzitet, javnom naručitelju zabranjuje predviđanje kriterija najniže cijene kao kriterija za dodjelu čak i u slučaju u kojem se pravilima postupka javne nabave predviđa da se sniženje primjenjuje samo na proviziju ili potencijalnu dobit poduzetnika, ne dovodeći u pitanje troškove radne snage?“

12. – [omissis]. [popis akata koji se dostavljaju tajništvu]

[omissis] [prekid postupka]

ZBOG TIH RAZLOGA

Consiglio di Stato (Državno vijeće), postupajući u svojstvu suda, peto vijeće, upućuje Sudu Europske unije prethodno pitanje navedeno u obrazloženju i [omissis] prekida postupak.

[omissis] [dostava akata] [omissis] U Rimu [omissis] 12. listopada 2023.
[omissis]